

Силабус дисципліни (курсу)

«Бюджетна система»

Ступінь освіти: бакалавр
Освітньо-професійна програма: Облік і оподаткування
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Посилання на курс у системі дистанційного навчання:

<https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1268>

Семестр:	Кількість кредитів:	Мова викладання:
3	3	українська

Розклад занять: <https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1404>

Керівник курсу

П.І.П. Дерлиця Андрій Юрійович

науковий ступінь; кандидат економічних наук
вчене звання

Тріпак Мар'ян Миколайович

науковий ступінь; доктор економічних наук
вчене звання доцент

Контактна інформація: Тел. (050) 6700184
e-mail: derlytsya@gmail.com
e-mail: tmm.75@ukr.net

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Засвоєння теоретичних засад бюджетних відносин, формування категорійного апарату для використання здобувачами в практичній діяльності; вивчення структури бюджетної системи та їх ролі у державних фінансах; розуміння руху бюджетних коштів
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	1
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	нормативна
Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	Економічна теорія, Гроші і кредит.

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс матриці ОПП	Програмні компетентності та результати навчання
Мета вивчення навчальної дисципліни	Засвоєння базових математичних знань, вивчення тих математичних понять та методів, які не ввійшли до програми загальноосвітньої математичної підготовки студентів, але використовуються в процесі вивчення дисциплін циклу професійної підготовки, формування навичок розв'язування та дослідження задач прикладного змісту.
ЗК01.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03.	Здатність працювати в команді.
ЗК04.	Здатність працювати автономно.
ЗК05.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК06.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК07.	Здатність бути критичним та самокритичним.
ЗК08.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК09.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК10.	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК12.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК13.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
СК01.	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.
СК02.	Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
СК03.	Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
СК04.	Здатність застосування знань права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.
СК05.	Здатність проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.
СК06.	Здатність здійснення облікових процедур із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.
СК07.	Здатність застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.
СК08.	Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.
СК09.	Здатність здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.
СК10.	Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.
СК11.	Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави
ПР07.	Знати механізм функціонування бюджетної і податкової системи України

	та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.
ПР11.	Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.
ПР24.	Розуміти особливості бухгалтерського обліку та оподаткування підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності та розуміти організацію обліку в умовах інклюзії.

Структура курсу

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самостійні		
8	6	2	-	14	Змістовний модуль 1. Теоретичні засади організації бюджетної системи	
4	2	-	-	6	Тема 1. Основи функціонування бюджетної системи	Знати історичні аспекти виникнення бюджету. Мати уявлення про бюджет як економічну категорію, розуміти його соціально-економічний зміст і значення. Знати функції бюджету та особливості їх прояву в ринкових умовах господарювання, бюджетна політика та її особливості. Розуміти бюджетний механізм, його суть і структуру, бюджетний устрій та склад бюджетної системи України. Розуміти принципи побудови бюджетної системи України. Бюджетні права в Україні, їхню характеристику. Володіти знаннями про бюджетну класифікацію.
4	4	2	-	8	Тема 2. Фінансування бюджету (дефіцит, профіцит) та державний (місцевий) борг	Знати сутність профіциту дефіциту бюджету та його види. Розуміти бюджетний дефіцит: визначення, причини виникнення, наслідки. Знати джерела фінансування бюджету. Володіти поняттям державного боргу та підходів до управління ним. Вміти визначати основні граничні обсяги державного (місцевого) боргу та державних (місцевих) гарантій.
16	10	2	-	32	Змістовий модуль 2. Формування та використання бюджетних коштів	
4	4	2	-	8	Тема 3. Бюджетний процес та його учасники	Знати стадії та учасників бюджетного процесу. Розуміти застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі, роль бюджетних призначень та бюджетних асигнувань. Знати склад та призначення резервного фонду бюджету. Володіти знаннями про роль та функції розпорядників бюджетних коштів.
4	2	-	-	8	Тема 4. Доходи, видатки та	Знати склад доходів Державного бюджету

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самостійні		
					кредитування державного бюджету України	України. Розуміти склад видатків та кредитування Державного бюджету України, мати уявлення про таємні видатки.
4	2	-	-	8	Тема 5. Складання бюджетної декларації та проекту державного бюджету України	Знати організаційні засади складання Бюджетної декларації та проекту Державного бюджету України. Розуміти процедурні аспекти складання та схвалення Бюджетної декларації та складання бюджетного запиту. Вміти робити аналіз бюджетних запитів і проекту Державного бюджету України.
4	2	-	-	8	Тема 6. Розгляд та затвердження державного бюджету України	Знати предмет регулювання закону про Державний бюджет України. Розуміти особливості формування надходжень бюджету. Вміти здійснювати аналіз витрат бюджету. Знати механізм фінансування видатків бюджету в разі несвочасного набрання чинності законом про Державний бюджет України
24	16	4		46	Всього	

Політика освітнього процесу

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpdі.edu.ua/publicna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-diyalnist-instytutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» Оцінювання знань відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язковим для всіх студентів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Студент, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до заліку	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі студенти, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до отримання заліку – форма підсумкового контролю рівня засвоєння здобувачем навчального матеріалу з окремої дисципліни виключно на підставі оцінювання усіх складових поточного контролю результатів навчальної діяльності здобувачів.
Підсумкова модульна оцінка	Результати модульного контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та доводяться до відома студентів не пізніше трьох днів з часу його проведення із внесенням результатів у документи обліку успішності студентів. Студенти, які до початку сесії мають хоча б з одного модульного контролю (змістового модуля) менше 60 балів, не одержують підсумкову оцінку і не

	допускаються до екзамену рішенням навчального відділу як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Деталі, щодо підсумкового модульного контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу»
Залікова оцінка	Результати заліку оцінюються за 100-бальною шкалою і відображається як підсумкова (рейтингова) оцінка з дисципліни з врахуванням оцінок за змістові модулі з відповідними ваговими коефіцієнтами, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).
Підсумкова оцінка з дисципліни	Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як зважена з оцінок змістових модулів з відповідними ваговими коефіцієнтами, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).

Верифікація результатів навчання

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення дисципліни «Бюджетна система»:

Залік:

Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)				Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
40 %		60 %				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	

Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захисту навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Інформаційне забезпечення курсу:

Нормативні джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80. 2. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17. 3. Господарський кодекс. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws. 4. Цивільний кодекс України. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws. 5. Бюджетний кодекс України/ Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text
Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 6. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с. 7. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навчальний посібник. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с. 8. Миськів Г. В. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2020. 270 с. 9. Бюджетна система: підручник / за ред. д.е.н., проф. Ф. Г. Дем'янишина, д.е.н., проф. О. П. Кириленка, д.е.н., проф. З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с. 10. Луніна І. О., Бондарчук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навчальний посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с. 11. Юшко С. В. Бюджетна система: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Фінанси і кредит» першого (бакалаврського) рівня: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 81 с. 12. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. Бюджетна

	система: практикум: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2019. 400 с.
Додаткова література	<p>1. Ватаманюк-Зелінська У. З., Ситник Н. С., Стасишин А. В., Круглякова В. В. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник. Львів: Видавництво «Магнолія», 2021. 511 с.</p> <p>2. Качула С. В., Лисяк Л. В., Добровольська О. В. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях. Дніпро: Монолит, 2022. 200 с.</p> <p>3. Бюджетна система: тенденції розвитку. URL: https://feao.org.ua/wpcontent/uploads/2019/07/2019-07-08-budget_book.pdf.</p> <p>4. Лимар О. Ф. Фінансове забезпечення розвитку рибогосподарської галузі України. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах глобальних продовольчих викликів: збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародного науково-практичного семінару, Київ, 18 березня 2021 р.: тези доповідей. НУБіП, 2021. С. 13–14.</p>

Гарант освітньої програми

 Годнюк І.В.

Завідувач кафедри
фінансів, обліку та оподаткування ім. Сергія Юрія

 Тимків А.О.